

Veiligheidsbeleving onder Rotterdamse leraren

Onderzoek naar signalen en mogelijke
verbeteringen

Aafke Essen en Sanne Weijers (Oberon)
Wendy Buysse en Maud Pluijm (DSP-groep)

DSP

Oberon
onderzoek | advies

Inhoudsopgave

1.	Inleiding.....	3
1.1	Aanleiding.....	3
1.2	Onderzoeksaanpak.....	3
1.3	Leeswijzer.....	5
2.	Resultaten meldpunt en verdiepende interviews.....	6
3.	Conclusie en aanbevelingen.....	15
Bijlage 1	Vragenlijst Meldpunt Onveiligheid Rotterdamse Leraren.....	18
Bijlage 2	Analysekader.....	23
Bijlage 3	Interviewleidraad veiligheidsgevoelens in de omgeving van de school.....	25

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

De gemeenteraad van Rotterdam heeft het college via een motie (van Hoogwerf, d.d. 3 februari 2022) verzocht om te onderzoeken hoe de veiligheid rondom scholen verbeterd kan worden, zodat dit geen belemmering (meer) vormt voor leraren om in Rotterdam als onderwijzer aan de slag te gaan. De gemeenteraad had signalen opgevangen zowel vanuit het onderwijs als landelijk onderzoek dat een gevoel van onveiligheid in en om de school mogelijk een reden voor leraren is om niet op (bepaalde) scholen in Rotterdam te willen werken.

Naar aanleiding van deze motie heeft de gemeente Rotterdam Oberon en DSP-groep de opdracht gegeven om onderzoek te doen naar de veiligheidsbeleving van Rotterdamse leraren in het primair onderwijs (po), voortgezet onderwijs (vo) en middelbaar beroepsonderwijs (mbo).

1.2 Onderzoeksaanpak

Verantwoording aanpak

De gemeente Rotterdam wilde enerzijds graag inzicht in de veiligheidsbeleving van Rotterdamse leraren in het primair onderwijs (po), voortgezet onderwijs (vo) en middelbaar beroepsonderwijs (mbo). Vragen die de gemeente hierover had opgenomen in het offerteverzoek waren:

- In hoeverre is er onder leraren sprake van positieve of negatieve veiligheidsbeleving rondom de school?
- Welke factoren beïnvloeden deze beleving positief of negatief?
- Hoe zwaar wegen bij leraren de gevoelens van onveiligheid in de beslissing om als leraar in Rotterdam te werken?

Anderzijds wilde de gemeente graag aanbevelingen voor de stad en op wijkniveau om het gevoel van onveiligheid rondom de scholen aan te pakken. Vragen die de gemeente hierover had opgenomen in het offerteverzoek waren:

- Op welke plekken en tijden in Rotterdam speelt het onveilige gevoel (op wijkniveau) in de omgeving van de school het meest?
- Welke maatregelen/interventies/aanpak/aanpassingen rondom scholen waar veiligheidsbeleving onder de leraren het meest negatief is, zijn of kunnen worden ingezet, om het gevoel van onveiligheid te verminderen. Wat is daarbij uitvoerbaar, kansrijk en potentieel effectief (op stadsniveau en wijkniveau)?

Deze gewenste opbrengsten vragen om verschillende aanpakken. Om een breed beeld te verkrijgen van de veiligheidsbeleving van leraren in de verschillende Rotterdamse wijken ligt het meest voor de hand om een enquête uit te zetten onder leraren in de verschillende sectoren (po, vo en mbo), waarbij een zekere representativiteit noodzakelijk is (dat kan zijn op stadsniveau, gebiedsniveau, wijkniveau) om betrouwbare uitspraken te kunnen doen over de veiligheidsbeleving onder Rotterdamse leraren. Het verkrijgen van inzicht in mogelijke maatregelen/interventies/aanpakken/aanpassingen om het gevoel van onveiligheid aan te pakken, vraagt om verdieping in de factoren van veiligheidsbeleving op

specifieke locaties waar leraren zich onveilig voelen en oplossingen hiervoor. Hiervoor kunnen verschillende kwalitatieve methoden worden ingezet.

Wij vonden het grootschalig uitzetten van een enquête onder leraren in Rotterdam een te grote belasting van het onderwijsveld en deze belasting in combinatie met de omvang en kosten van een dergelijke aanpak niet in verhouding staan tot de verwachte opbrengst. Niet alleen hadden we heel veel leraren moeten bevragen terwijl mogelijk maar een klein aantal onveiligheid ervaart. Ook is een algemene vragenlijst niet de meest efficiënte manier om zicht te krijgen op de precieze aard van de onveiligheid of manieren om hier iets aan te doen.

Online meldpunt

We hebben een tijdelijk online meldpunt ingericht om gevoelens van onveiligheid te melden en de factoren die daar een rol bij spelen te inventariseren. Door het inrichten van een meldpunt wilden we de belasting onder leerkrachten en docenten beperken en direct het personeel met onveiligheidsgevoelens aanspreken. In het meldpunt beantwoordde de respondent een beperkt aantal vragen (zie bijlage 1) over (gevoelens van) onveiligheid in de omgeving van de school. De vragen naar factoren die een rol spelen bij gevoelens van onveiligheid zijn gebaseerd op het analysekader dat ook in de gereedschapskist van de kwalitatieve monitor van veiligheidsbeleving van de gemeente Rotterdam wordt gebruikt. In bijlage 2 is een korte toelichting op dit analysekader te vinden.

Het meldpunt heeft open gestaan van 6 maart tot 14 juni 2023. De gemeente Rotterdam heeft alle schoolbesturen voor primair onderwijs, voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs gevraagd om via de geëigende communicatiekanalen onder hun personeel een oproep te doen aan leerkrachten en docenten om een melding te doen van gevoelens van onveiligheid in de omgeving van de school. Bij de evaluatie van Lerarenaanpak Rotterdam (uitgevoerd door Oberon) bleek het verspreiden van een enquête onder leraren via de schoolbesturen te leiden tot een goede respons.

Respons

De respons was relatief laag na een eerste verzoek aan de schoolbesturen om het bericht over het meldpunt te verspreiden. Drie meldingen kwamen vanuit het basisonderwijs, de overige 42 meldingen kwamen vanuit het voortgezet onderwijs of van instellingen met zowel voortgezet als middelbaar beroepsonderwijs. Opvallend was dat er geen meldingen vanuit mbo-instellingen waren binnengekomen. Na navraag binnen de gemeente bleek dat de mbo-instellingen nog niet waren aangeschreven. Om een goed beeld te krijgen van de mate waarin gevoelens van onveiligheid spelen onder Rotterdamse leraren is aan de schoolbesturen voor primair en voortgezet onderwijs gevraagd om het meldpunt nogmaals onder de aandacht te brengen en is aan de mbo-instellingen alsnog gevraagd het bericht over het meldpunt uit te zetten onder haar personeel.

Na het rappel zijn er in totaal 57 meldingen binnengekomen: drie meldingen vanuit het primair onderwijs; 38 meldingen uit het vo en negen meldingen uit het mbo. Bij zeven meldingen is het onduidelijk of het gaat over het vo of het mbo, aangezien deze onderwijsinstelling beide typen aanbiedt.

Verdiepende telefonische interviews

Om de resultaten uit het meldpunt nader te duiden, hebben we aanvullend negen verdiepende interviews gehouden met respondenten die in de vragenlijst hadden aangegeven bereid te zijn om mee te werken aan vervolgonderzoek.

In eerste instantie hadden we een selectie gemaakt uit de personen die hiertoe bereid waren. Echter, niet iedereen reageerde op onze uitnodiging. Daarnaast gaf een aantal personen aan geen tijd meer te hebben voor de zomervakantie of wilden ze vanwege hun persoonlijke situatie niet meewerken aan het interview. We hebben daarom al snel alle respondenten die aangaven mee te willen werken aan vervolgonderzoek aangeschreven. In totaal zijn zestien respondenten benaderd voor het interview. Twee respondenten heb niet gereageerd op het verzoek tot medewerking. Eén respondent had een verkeerd mailadres ingetypt. Eén respondent wilde vanwege persoonlijke omstandigheden niet meewerken. Twee respondenten konden vanwege drukte dit schooljaar niet meewerken. Met een respondent lukte het niet voor de einddatum van het rapport een afspraak in te plannen.

Respondenten

De negen respondenten waren werkzaam op zeven verschillende scholen: twee scholen speciaal voortgezet onderwijs, drie scholen voortgezet onderwijs en twee scholen met zowel mbo als vo. Bij een respondent had de onveiligheid vooral te maken met de persoonlijke onveiligheid.

De interviews waren semigestructureerd van aard en bouwden verder op wat de respondenten in het online meldpunt hadden ingevuld. (Zie bijlage 3 voor de leidraad).

1.3 Leeswijzer

In dit eindrapport presenteren we de resultaten van de bij het meldpunt binnengekomen meldingen en de verdiepende interviews (hoofdstuk 2). In het laatste hoofdstuk beantwoorden we de onderzoeksvragen en doen we aanbevelingen voor maatregelen/acties om gevoelens van onveiligheid in de omgeving van scholen te verminderen.

2. Resultaten meldpunt en verdiepende interviews

In dit hoofdstuk presenteren we de uitkomsten van de analyse van de binnengekomen meldingen en de opbrengsten van de verdiepende interviews. De opbrengsten van de verdiepende interviews gebruiken we om de resultaten uit de meldingen te duiden. We gebruiken citaten ter verduidelijking.

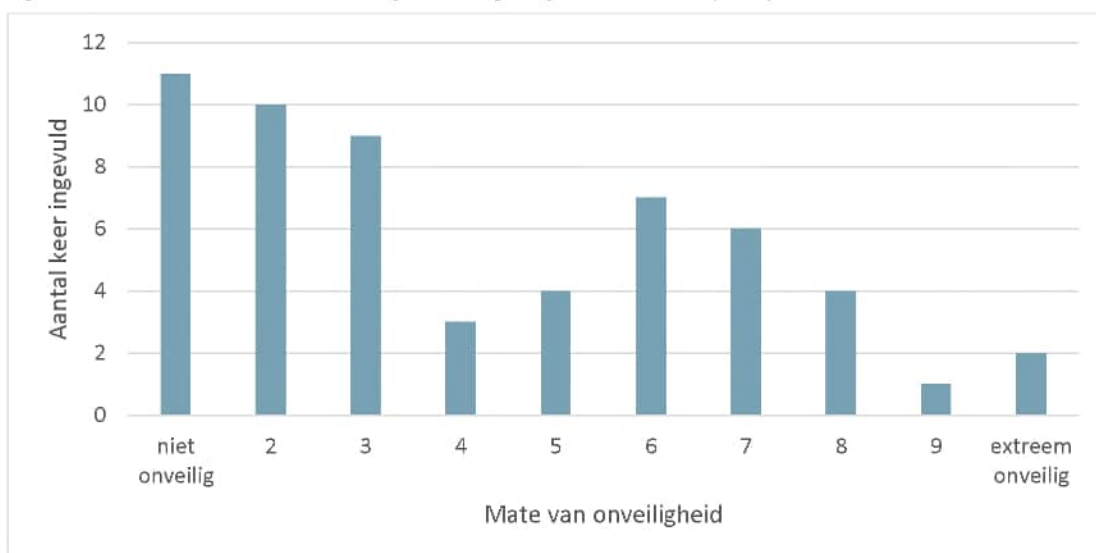
De meldingen komen uit verschillende wijken van Rotterdam. De meeste meldingen zijn gemaakt vanuit Charlois, Rotterdam Centrum en Delfshaven (zie tabel 1).

Tabel 1. In welk gebied (stadskwartier) bevindt de school zich? (n=57)

Wijk	Aantal meldingen
Charlois	12
Rotterdam Centrum	10
Delfshaven	9
Noord	6
IJsselmonde	6
Feijenoord	5
Prins Alexander	4
Hillegersberg-Schiebroek	3
Weet ik niet	2

In het meldpunt is allereerst gevraagd in hoeverre de respondent zich onveilig voelt in de omgeving van de school. Er is een grote spreiding in de mate van onveiligheid die de respondenten ervaren (zie figuur 2). Gemiddeld scoren de respondenten een 4,12 op een 10-puntsschaal.

Figuur 2. In hoeverre voelt u zich onveilig in de omgeving van de school? (n=57)

Zeven respondenten voelen zich erg onveilig (score 8, 9 of 10). Een derde van de respondenten voelt zich redelijk onveilig (score 5, 6 of 7) en een ongeveer vergelijkbare groep voelt zich in beperkte mate onveilig. Opvallend is dat elf respondenten zich niet onveilig voelen. Uit de interviews blijkt dat dit te

maken heeft met dat het niet voor alle respondenten duidelijk was dat het om een meldpunt ging. Zij zagen het meldpunt als een algemene enquête over veiligheid. Ook gaven enkele respondenten aan zich veilig te voelen, maar dat ze veiligheid een belangrijk thema vinden of dat ze van collega's hoorden dat ze zich wel eens onveilig voelen en de vragenlijst daarom hebben ingevuld. Ook hebben sommige directies de vragenlijst nadrukkelijker onder de aandacht gebracht dan anderen.

“Ik kreeg de vragenlijst doorgestuurd van mijn directie met het verzoek dit in te vullen. Ik vind veiligheid een belangrijk thema en heb daarom meegewerkt.” [Leerkracht svo]

Daarnaast hebben ook directeuren het meldpunt ingevuld, omdat zij bij hun personeel gevoelens van onveiligheid zien en/of het een belangrijk thema vinden.

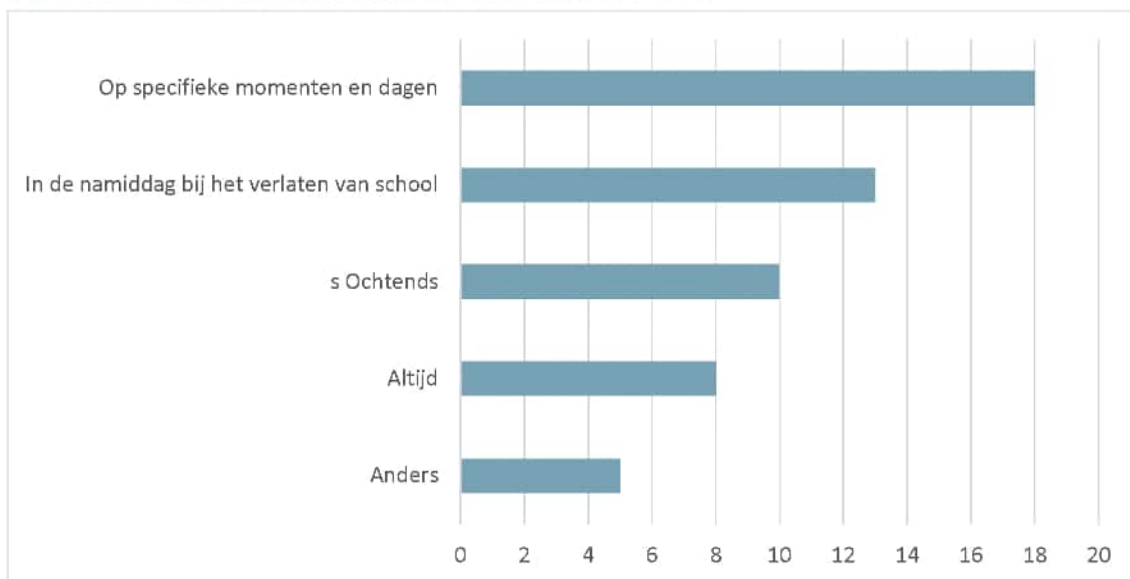
Van de 57 meldingen geven 35 respondenten aan zich onveilig te voelen in de hele omgeving van de school en 17 respondenten beschrijven een specifieke plek rondom de school. In tabel 2 staan de specifieke plekken beschreven per wijk.

Tabel 2. Specifieke plek waar respondenten zich onveilig voelen (n=17)

Specifieke plek	Wijken	Aantal
Specifiek pad/steegje bij de school	Charlois Rotterdam Centrum Delfshaven Hillegersberg-Schiebroek Rotterdam Centrum Noord	9
Parkeerplaats	Noord Delfshaven Rotterdam Centrum	3
Plein	Delfshaven Feijenoord Rotterdam Centrum	3
Bankje voor school	Prins Alexander	1
Tramlijn	Delfshaven	1

Vervolgens konden de respondenten aangeven wanneer ze zich onveilig voelden. Uit figuur 3 blijkt dat de meeste respondenten zich op een specifiek moment onveilig voelen. Dit is voornamelijk in de avonden bijvoorbeeld bij een ouderavond, of namiddagen wanneer het al donker is. Uit de interviews blijkt dat ook de locatie van de school en het gebouw van de school een rol spelen. Sommige scholen liggen in de buurt van industrieterreinen of aan grote wegen waar 's avonds weinig “leven” is. Ook schoolgebouwen met weinig zicht op de weg en mogelijke hangplekken rond het gebouw of in de buurt van het gebouw, zoals een parkeerplaats waar weinig zicht op is, beïnvloeden het gevoel van onveiligheid. Verder is in de interviews aangegeven dat dit sterker geldt voor vrouwelijke collega's. Dit geldt overigens niet alleen voor personeel, maar ook voor leerlingen.

Figuur 3. Wanneer voelt u zich onveilig in de buurt van de school? (n=57)

Factoren die bijdragen aan een gevoel van onveiligheid

In het meldpunt konden de respondenten aangeven welke factoren invloed hebben op hun gevoel van onveiligheid in de omgeving van de school. Bijna de helft van de respondenten geeft aan dat er weinig sociale controle is in de buurt van de school en dat dit ervoor zorgt dat ze zich onveilig voelen. Ook geeft bijna een kwart van de respondenten aan dat de buurt van de school vaak negatief in het nieuws komt of dat ze iemand kennen die slachtoffer is geweest van een delict. In tabel 3 staan de overige factoren weergegeven.

Tabel 3. Welke van onderstaande factoren hebben invloed op uw gevoel van onveiligheid in de omgeving van de school? Meerdere antwoorden mogelijk (n=56)

	Aantal
Er is weinig sociale controle in de buurt van de school (mensen spreken elkaar niet aan op ongewenst gedrag)	24
De buurt van de school is vaak negatief in het nieuws (in meer algemene zin)	13
De omgeving van de school is onlangs in het nieuws geweest vanwege een incident	12
Ik of iemand die ik ken is betrokken geweest bij een incident in de school waardoor ik me in de omgeving van de school onveilig voel.	12
Er is veel overlast in de omgeving van de school	11
De fysieke omgeving van de school.	11
Ik of iemand die ik ken is slachtoffer geweest van een delict (bijvoorbeeld diefstal, geweld) in de omgeving van de school	11
De buurt van de school voelt ongezellig (bijvoorbeeld buurtbewoners groeten elkaar niet, buurtbewoners gaan niet prettig met elkaar om)	10
Ik voel mij niet verbonden met de buurt waar de school is gelegen	8
De politie en/of gemeente doet voor mijn gevoel weinig om de veiligheid in de omgeving van de school te vergroten.	8
De school doet voor mijn gevoel weinig om de veiligheid in de omgeving van de school te vergroten.	5
Ik kan nergens terecht met mijn gevoelens van onveiligheid.	4

Uit de interviews blijkt dat de inrichting van de omgeving van de school en het schoolgebouw factoren zijn die van invloed zijn op het gevoel van onveiligheid. Bijvoorbeeld omdat het gebouw van binnen erg onoverzichtelijk is of een schoolplein ontbreekt, waardoor de school direct grenst aan de straat.

“Het pand is heel onoverzichtelijk. Er zijn veel hoeken in het gebouw, waardoor je nooit goed centraal overzicht hebt.

Factoren in de omgeving van de school spelen ook een rol op de gevoelens van onveiligheid. Zo wordt in de interviews genoemd dat er veel coffeeshops in de buurt van de school zijn, veel dak- en thuislozen, dronken personen in de omgeving van de school.

Maar ook het sociaal klimaat in de school speelt een rol. Zo draagt de mate waarin leerkrachten het idee hebben dat hun gevoelens rondom onveiligheid serieus worden genomen of kunnen delen met collega's bij aan een gevoel van veiligheid. Een respondent benoemt dat het docententeam een hecht team is. Ook is de mate waarin de directie inspeelt op deze gevoelens belangrijk. Als leerkrachten het gevoel hebben dat zij serieus worden genomen en ergens terecht kunnen met onveiligheidsgevoelens helpt dit om de gevoelens te verminderen.

Incidenten in de school hebben invloed op de gevoelens van onveiligheid. Het valt op dat de respondenten in de scholen voor speciaal onderwijs benoemen dat de problematiek van hun leerlingen ervoor zorgt dat op school meer incidenten voor komen en dat deze leerlingen kwetsbaarder zijn voor de invloed van personen buiten de school. Een respondent uit de interviews benoemt dat hij niet altijd goed terecht kan met gevoelens over onveiligheid naar aanleiding van een incident in de school. Hij heeft het gevoel dat de school ook voorzichtig is met kenbaar maken van incidenten in de school omdat ze bang zijn voor het imago van de school.

Andere factoren die van invloed zijn op gevoelens van onveiligheid zijn factoren in de directe omgeving van de school, bijvoorbeeld als er hangjongeren op het bankje zitten, veel coffeeshops, veel dak- en thuislozen of als er een incident is geweest in de school.

Bij een aantal factoren stelden we een doorvraag als deze factor werd aangevinkt.

De respondenten die aangaven overlast te ervaren, konden vervolgens specificeren wat voor soort overlast dat is. Het vaakste werden drugsgebruik of drugshandel, rondhangende jongeren, te hard rijden en respectloos gedrag genoemd (zie tabel 4).

Tabel 4. Wat voor soort overlast ervaart u? (n=11)

	Aantal
Druggebruik of drughandel	8
Rondhangende jongeren	8
Te hard rijden	5
Respectloos gedrag (zoals nafluiten, sissen)	5
Mensen die op straat worden lastiggevallen	4
Bekladde muren of gebouwen	3
Agressief gedrag in het verkeer	3
Dronken mensen op straat	3
Vernieling van straatmeubilair	2
Parkeerproblemen (fout geparkeerde auto's of drukte)	2
Overlast door buurtbewoners	2

In de interviews werd benoemd dat deze overlast niet noodzakelijk overdag plaatsvindt, maar na schooltijd als de school dicht is en de buurt verlaten.

“Het is duidelijk dat hier 's avonds wordt gedeald en gebruikt. Er zijn meerdere plekken met afdakjes. Ik vind 's ochtends containers met lachgas in de buurt van de school. Ook zijn er 's ochtends al dronken mensen op straat.”

Ook aan de respondenten die aangaven dat de fysieke omgeving van de school van invloed is op hun gevoel van onveiligheid, is gevraagd om dit te specificeren. Op vijf verschillende scholen is een rommelig straatbeeld genoemd (zie tabel 5). Andere kenmerken van de fysieke omgeving die de respondenten noemden bij “anders namelijk” waren:

- er lopen weinig mensen op straat;
- er is weinig toezicht op straat.

Tabel 5. Welke aspecten uit de fysieke omgeving dragen bij aan uw gevoel van onveiligheid? (n=11)

	Wijk	Aantal
Rommelig straatbeeld (bijv. zwerfafval)	Delfshaven	3
	Feyenoord	1
	Rotterdam Centrum	1
Weinig overzichtelijkheid (bijv. dichte begroeiing, tunneltje)	Feyenoord	1
	Delfshaven	1
	Rotterdam Centrum	1
Weinig verlichting	Delfshaven	1
Perken, plantsoenen en parken zijn niet goed onderhouden	Delfshaven	1
Anders	Rotterdam Centrum	3
	IJsselmonde	1
	Feyenoord	1
	Prins Alexander	1

In de interviews is dit nog nader gespecificeerd. Het gaat om zwerfafval, maar ook om onderhoud van groen.

“’s Avonds komen mensen hun eten van een fastfoodketen voor de school opeten. Het afval wordt op de weg gegooid. Er is geen openbare prullenbak. Onze conciërge is ’s ochtends een half uur bezig met het opruimen van de troep voor de deur”

“Het gras in het perk voor de school staat zo hoog dat mensen zich erin kunnen verschuilen. Een van de leerlingen zei eens “meneer er ligt een lijk in de bosjes voor school”, duidend op een dronken dakloze”.

De respondenten vinden dat de gemeente hiervoor verantwoordelijk is. Het is openbare weg.

Tot slot is aan de respondenten die aangaven iemand te kennen die slachtoffer is geweest van een delict in de omgeving van de school, gevraagd wat voor soort delict dit betrof. In de meeste gevallen was er sprake van geweld (zie tabel 6).

Tabel 6. Wat voor soort delict betrof dit? (n=12)

	Aantal
Geweld (aangevallen, mishandeld of bedreigd)	10
Zakkenrollerij of beroving	4
Fietsdiefstal	3
Moedwillige vernieling of beschadiging (bijvoorbeeld krassen op een auto, lek geprikte fietsbanden, vernielingen aan de buitenkant van de school)	3
Woninginbraak of inbraak in de school	2
Anders, namelijk: bedreiging	1
Diefstal uit mijn auto	0

Uit de interviews blijkt dat het niet alleen gaat om incidenten in de omgeving van de school, maar ook om incidenten in de school zelf, zoals bezit van wapens of geweldsincidenten in de school tussen leerlingen of richting docenten. Hier is ook vanwege incidenten in de stad aandacht voor in de school. Scholen zijn hier alert op en in buurten waar meerdere scholen staan, werkt men hier ook in samen.

Maatregelen

Iets minder dan de helft van de respondenten (n=23) geeft aan maatregelen te nemen om zich veiliger te voelen in de omgeving van de school. Vaak noemden respondenten eerder of later arriveren of vertrekken (zie tabel 7). Andere maatregelen zijn onder andere ervoor zorgen dat niemand alleen het gebouw ’s avonds afsluit (n=3), met de auto naar school in plaats van met het ov (n=2) of de fiets, en een melding doen bij de politie (n=1) .

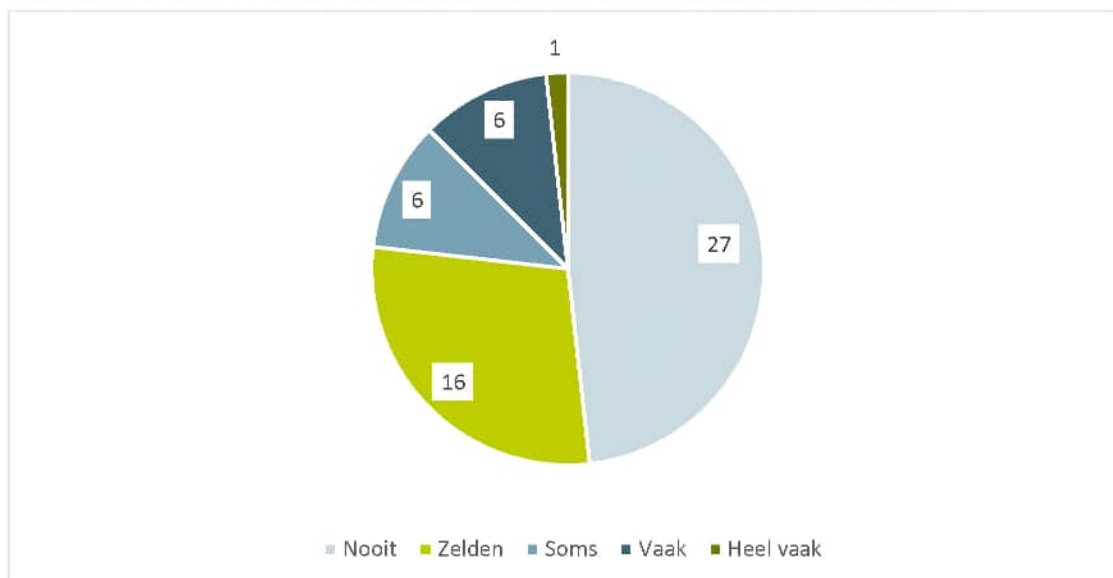
Tabel 7. Wat voor soort maatregelen neemt u? (n=23)

	Aantal
Anders	10
Eerder of later arriveren of vertrekken	8
Samen reizen	8
Alternatieve route van of naar school	6

Uit de interviews blijkt dat alle scholen alert zijn dat leerkrachten ’s avonds niet alleen de school afsluiten. Daar zijn afspraken over gemaakt.

De meeste respondenten geven aan zelden of nooit te overwegen ergens anders te gaan werken vanwege het onveilige gevoel (zie figuur 4). Zeven respondenten denken hier wel (heel) vaak over. Deze respondenten zijn werkzaam in de wijken IJsselmonde (n=2), Feijenoord (n=2), Delfshaven, Noord of Rotterdam Centrum. Uit de analyse blijkt dat zes van deze zeven respondenten een hoge mate van onveiligheid ervaren. De meeste respondenten in de interviews geven aan dat gevoelens van onveiligheid niet de reden zijn om ergens anders te gaan werken. Ze denken dat dit ook bij collega's niet het geval is. Wel is er veel verloop van personeel en tekort aan personeel. De werkdruk is hoog.

Figuur 4. Overweegt u vanwege het onveilige gevoel wel eens om elders te gaan werken? (n=56)

Factoren die bijdragen aan gevoel van veiligheid

Verder is aan de respondenten gevraagd welke factoren er wel voor zorgen dat ze zich veilig voelen in de omgeving van de school. Ruim de helft van de respondenten gaf aan dat de school veel doet om de veiligheid in de omgeving te vergroten (zie tabel 8). Dit blijkt ook uit de interviews. Zowel voor de veiligheid in de school als in de omgeving van de school worden maatregelen getroffen. Een hecht team op school waarmee gevoelens van onveiligheid gedeeld kunnen worden is een positieve factor. Andere maatregelen zijn het inzetten van kluisjescontroles, bespreekbaar maken van het onderwerp veiligheid, een vertrouwenspersoon buiten de school, contact met Jeugd op Straat (JOS) en partners in de wijk zoals jongerenwerk. Bij dit laatste is het wel lastig dat leerlingen in het vo en mbo niet uit de wijk van de school komen. Respondenten benoemen als positieve factoren dat er goed contact is met de wijkagent, aanwezigheid van de politie en betrokkenheid bij plannen voor de herinrichting van de omgeving, of het betrekken van leerlingen bij surveilleren.

Tabel 8. Welke van onderstaande factoren zorgen ervoor dat u zich op bepaalde momenten wel veilig voelt in de omgeving? Meerdere antwoorden mogelijk (n=56)

	Aantal
De school doet voor mijn gevoel veel om de veiligheid in de omgeving van de school te vergroten.	29
Ik voel mij verbonden met de wijk waar de school is gelegen.	17
De politie en/of gemeente doet voor mijn gevoel veel om de veiligheid in de omgeving van de school te vergroten.	17
Ik kan ergens terecht met mijn gevoelens van onveiligheid.	14
Er is sociale controle in de buurt van de school (mensen spreken elkaar aan op ongewenst gedrag)	11
De fysieke omgeving van de school.	9
De buurt van de school voelt als een gezellig buurt (buurtbewoners groeten elkaar, buurtbewoners gaan prettig met elkaar om, doen veel samen en helpen elkaar).	8
In de media of op social media wordt veel positief over deze plek geschreven.	1

Respondenten die aangaven dat de fysieke omgeving van de school kan bijdragen aan hun gevoel van veiligheid, konden hun antwoord specificeren. Veel verlichting, veel overzichtelijkheid en een net straatbeeld zijn voorbeelden van aspecten uit de fysieke omgeving die kunnen bijdragen aan het gevoel van veiligheid (zie tabel 9). In de interviews is aangegeven dat ook de inrichting van het schoolgebouw zelf kan bijdragen aan het gevoel van veiligheid. Is er zicht vanuit de school op de straat en de omgeving van de school? Is er een speelplaats? Is het schoolgebouw dusdanig ingericht dat er goed zicht is op andere lokalen, het schoolplein en de straat?

Tabel 9. Welke aspecten uit de fysieke omgeving dragen bij aan uw gevoel van veiligheid? (n=9)

	Aantal
Veel verlichting	5
Veel overzichtelijkheid	5
Net straatbeeld	4
Perken, plantsoenen en parken zijn goed onderhouden	2

Ideeën om gevoelens van onveiligheid te verminderen

Tot slot is aan de respondenten gevraagd welke ideeën zij hebben om hun gevoelens van onveiligheid te verminderen. In tabel 10 staan de antwoorden geclusterd weergegeven per wijk. De respondenten geven met name aan dat ze meer controle zouden willen. Voorbeelden die ze noemen zijn 'het ophangen van camera' en 'meer handhaving en toezicht op straat door wijkagenten en stadswachten'.

Tabel 10. Welke ideeën heeft u om de veiligheid in de buurt van de school of op de eerder beschreven specifieke plek veiliger te maken? (n=56)

	Charlois	Delfshaven	Feijenoord	IJsselmonde	Noord	Rotterdam Centrum	Prins Alexander	Hillegersberg-Schiebroek
Meer controle	3	5	2		1	5	1	1
Meer groen		1						
Net straatbeeld	2	2			2		1	
Afgesloten parkeerterrein		2			1			

Beter sociaal vangnet				1	2			
Betere verlichting					3	1		
Anders			1	1	1			

In de interviews is net als in de vragenlijst meerdere keren als oplossing aangegeven om camera's op te hangen bij de ingang van de school, gericht op de straat. Meerdere scholen hebben daarom gevraagd, maar dit bleek niet mogelijk vanwege AVG-regels. Andere oplossingen die zijn genoemd:

- Meer sociale controle in de avond, bijvoorbeeld door het inrichten van een sportschool in de buurt.
- Zorgen dat plekken, zoals afdakjes, niet toegankelijk zijn voor daklozen, hangjongeren en alcohol- en drugsgebruikers.
- Een alarmsysteem voor leerkrachten om de veiligheid in de school te vergroten.

Uit de interviews blijkt verder dat scholen goed betrokken worden bij het veiligheidsoverleg en herinrichtingsplannen, maar dat het lang duurt voor die zaken geregeld zijn. Dat gaat meer om de langere termijn. In de tussentijd voldoet de inrichting van de school en de omgeving niet altijd om de gevoelens van veiligheid te garanderen.

3. Conclusie en aanbevelingen

In dit hoofdstuk beantwoorden we de onderzoeksvragen en doen we aanbevelingen voor maatregelen/acties om de veiligheidsbeleving onder leraren te verbeteren.

Onveiligheidsgevoelens van (onderwijs)personeel rondom scholen

Om de gevoelens van onveiligheid van (onderwijs)personeel rondom scholen in kaart te brengen is een digitaal meldpunt ingericht. Via de schoolbesturen is bekendheid gegeven aan het meldpunt en een oproep gedaan aan (onderwijs)personeel om een melding te maken van gevoelens van onveiligheid. 57 personen hebben van de mogelijkheid gebruik gemaakt en een melding gedaan. Zeven respondenten voelen zich erg onveilig, een derde van de respondenten voelt zich redelijk onveilig en een ongeveer vergelijkbare groep voelt zich in beperkte mate onveilig. Opvallend is dat een vijfde zich niet onveilig voelt. Zij vulden de vragenlijst in omdat zij veiligheid in de omgeving van de school belangrijk vinden en/of omdat zij bij collega's gevoelens van onveiligheid zien. Enkele directieleden vulden de vragenlijst in namens hun personeel om dezelfde reden. Veiligheid is voor deze respondenten een belangrijk thema waar aandacht voor moet zijn. Ook bleek uit de interviews dat niet alle respondenten het meldpunt als een meldpunt hebben geïnterpreteerd maar als een vragenlijst (een van de vele die ze in de mail krijgen).

Zeven van de respondenten overwegen vanwege gevoelens van onveiligheid in de omgeving van de school elders te gaan werken. Voor anderen verhogen de gevoelens van onveiligheid de werkdruk en verminderen het werkplezier. We kunnen op basis van dit onderzoek niet aangeven in welke mate en wat de gevolgen daarvan zijn.

In relatie tot het personeel dat werkzaam is in het onderwijs is 57 meldingen een beperkt aantal. Met het inrichten van het meldpunt beoogden we niet een representatief beeld te geven van onveiligheidsgevoelens van (onderwijs)personeel in Rotterdam. We weten niet of alle personen met onveiligheidsgevoelens gebruik gemaakt hebben van het meldpunt. De 57 meldingen kunnen we wel zien als signalen dat er wel degelijk sprake is van onveiligheidsgevoelens in de omgeving van scholen.

De meldingen hebben betrekking op de gebieden Delfshaven, Charlois, IJsselmonde, Rotterdam Centrum, Noord, Feijenoord, Prins Alexander en Hillegersberg-Schiebroek. Delfshaven, Charlois, Feijenoord en IJsselmonde zijn tevens de gebieden die in het wijkprofiel van de gemeente Rotterdam laag scoren op subjectieve veiligheidsbeleving. Met betrekking tot subjectieve beleving van overlast scoren al deze gebieden met uitzondering van Prins Alexander en Hillebersberg- Schiebroek ook laag. De respondenten voelen zich vooral onveilig in de avonden of namiddagen als het al donker is. Dit heeft ook te maken met de locatie van de school in deze wijken, bijvoorbeeld op straten met veel coffeeshops, aan de rand van een industriegebied, of op een locatie met veel bedrijven en/of andere scholen waar 's avonds weinig leven op straat is. Een aantal respondenten noemt ook specifieke paden/steegjes rond de school waar ze zich onveilig voelen.

Factoren die een rol spelen bij de gevoelens van onveiligheid

Weinig sociale controle in de buurt van de school wordt als factor die bijdraagt aan een gevoel van onveiligheid het vaakst, door bijna de helft van de respondenten, genoemd. Daarnaast hebben verschillende andere factoren invloed op het gevoel van onveiligheid, zoals dat de buurt negatief in het nieuws is, dat de persoon zelf of iemand die hij/zij kent slachtoffer is van een delict, de fysieke omgeving

van de school en overlast. Als aspect van de fysieke omgeving dat bijdraagt aan een gevoel van onveiligheid wordt een rommelig straatbeeld het vaakst genoemd. Bij overlast worden rondhangende jongeren en drugshandel/drugsgebruik het vaakst genoemd. Bij het type delict waar iemand slachtoffer van is geworden, springt geweld eruit. Ook incidenten in de school, waar leerlingen van de school bij betrokken zijn, of het benaderen van leerlingen door externe personen (die niet bij de school horen) in de omgeving van de school speelt hierbij een rol.

Als factor die bijdraagt aan een gevoel van veiligheid valt op dat de helft van de respondenten aangeeft dat de school naar hun gevoel veel doet om de veiligheid te vergroten. Scholen zetten in op een vertrouwenspersoon, maken het onderwerp veiligheid bespreekbaar, werken samen met andere scholen en zijn betrokken bij het schoolveiligheidsoverleg. Meer inzicht in wat voor leerkrachten hierin het meest werkzaam is, kan waardevol zijn om dit binnen de school en in andere scholen verder in te zetten. Verder wordt aangegeven dat veel verlichting, meer overzicht en een net straatbeeld in de omgeving van de school bijdragen aan een veilig gevoel.

Ideeën om gevoelens van onveiligheid te verminderen

Respondenten hebben verschillende ideeën om hun gevoelens van onveiligheid te verminderen. Vaak genoemde ideeën zijn meer toezicht door bijvoorbeeld wijkagenten, stadswachten en het ophangen van camera's, betere verlichting, meer doorgaande routes en het afsluiten van parkeerterreinen. Daarnaast is het ook van belang om goed naar de inrichting van de omgeving van de school en het schoolgebouw zelf te kijken.

Algemene conclusie

Op basis van dit onderzoek kunnen we geen conclusies trekken over de omvang van onveiligheidsgevoelens bij (onderwijs)personeel in de omgeving van scholen. Dat was ook niet het doel. De meldingen in dit onderzoek moeten we interpreteren als signalen dat er wel degelijk sprake is van gevoelens van onveiligheid. Bij een beperkte groep lijken gevoelens van onveiligheid ook een rol te spelen bij de overweging om een baan te zoeken op een andere school. We concluderen dat het van belang is om aandacht te besteden aan de veiligheid in de omgeving van de school en de onveiligheidsgevoelens van leerkracht. Dit is van belang voor een goed en veilig werkklimaat. Dit onderzoek biedt aanknopingspunten voor hoe hier aandacht aan kan worden besteed.

Aanbevelingen voor verbetering van veiligheidsbeleving onder leraren

Zowel de oorzaken van gevoelens van onveiligheid als de oplossingen die worden aangedragen zijn divers. Het lijkt waardevol de uitkomsten van dit onderzoek te bespreken in de reguliere veiligheidsoverleggen die de gemeente reeds heeft met de partners in de wijken. Daarbij zijn ook de scholen in de wijk betrokken. Ook is het aan te raden om deze uitkomsten te bespreken in de overleggen van HR-managers in het onderwijs

Welke maatregelen zijn zinvol om op in te zetten:

- De mate waarin sociale controle wordt ervaren in de buurt van de school draagt bij aan gevoelens van (on)veiligheid. Het gaat daarbij ook om sociale controle bij de ingang en in de school. Er zijn verschillende oplossingen aangedragen om de sociale controle te vergroten. Verlevendiging van de omgeving van de school – vooral in de avond – kan er toe bijdragen dat er minder overlast is. Als voorbeelden zijn het inrichten van sportschool of andere community activiteiten gegeven. Bij herinrichting van gebieden is het ook goed om aandacht te besteden aan verlevendiging en sociale controle in de omgeving van de school. Het is daarnaast van

belang dat onderwijspersoneel weet waar ze terecht kunnen als ze zich onveilig voelen. Informatie aan het personeel hierover kan daartoe bijdragen.

- Ook worden meer controles door toezichthouders en stadswachten of camera's genoemd als oplossing voor meer controle in de omgeving van de school. Camera's zijn echter niet altijd een oplossing. Camera's kunnen het gevoel van veiligheid verhogen. Bij sommigen verhogen camera's echter het gevoel van onveiligheid. Camera's ophangen op specifieke plekken om snel in te kunnen grijpen kan helpen mits de beelden op tijd worden uitgelezen. Kortom camera's kunnen een oplossing zijn maar of ze echt een oplossing zijn, hangt af van het doel waarvoor ze ingezet worden. In Rotterdam wordt al veel met cameratoezicht gedaan. Daarbij zou moeten worden onderzocht of het gemeentelijk camera toezicht hiervoor kan en mag worden ingezet en zo ja wat wenselijk en haalbaar is rondom de scholen.
- In de scholen waar na schooltijd veel overlast wordt ervaren in de omgeving van de school, is het goed om aan de hand van een schouw te kijken of er in de inrichting van de omgeving van de school iets kan worden aangepast waardoor het gevoel van veiligheid wordt vergroot.
- Het valt op dat veel respondenten aangeven dat scholen veel doen om het gevoel van veiligheid in de omgeving van de school te vergroten. Daarentegen zijn er ook een aantal respondenten die aangeven dat zij vinden dat de school weinig doet om de veiligheid in de omgeving van de school te vergroten. We denken dat het waardevol kan zijn om een bijeenkomst te organiseren waarin scholen met elkaar kunnen uitwisselen wat ze doen om de veiligheidsbeleving van hun medewerkers in de omgeving van de school te bevorderen. Zo kunnen scholen met minder ervaring leren van scholen met meer ervaring. Mogelijk kunnen de coördinatoren schoolveiligheid die de gemeente wil gaan inzetten hier iets in betekenen. Schoolveiligheid gaat niet alleen om de veiligheid van leerlingen maar ook om de veiligheid van (onderwijs)personeel. Ook kan de gemeente hierbij aansluiten om na te gaan wat er vanuit de gemeente opgepakt kan worden om de veiligheidsbeleving in de omgeving van de scholen te bevorderen.

Bijlage 1 Vragenlijst Meldpunt Onveiligheid Rotterdamse Leraren

Welkom bij het meldpunt onveiligheid Rotterdamse leraren.

Hier kunt u een melding maken van uw gevoelens van onveiligheid in de omgeving van uw school. Dit meldpunt is ingericht door de onafhankelijke onderzoeksbureaus Oberon en DSP in opdracht van de Gemeente Rotterdam. De uitkomsten van het onderzoek worden gebruikt om inzichtelijk te maken op welke gevoelens van onveiligheid leraren ervaren in de omgeving van hun school en wat mogelijke oplossingen zijn. Met deze informatie kan de gemeente plannen maken ter verbetering van de veiligheid in de omgeving van de school en de wijk.

Let op: bevindt u zich nu in een onveilige situatie? Neem dan contact op met de politie via 112 of 0900-8844.

Als u deelneemt aan dit onderzoek worden uw persoonsgegevens in lijn met de algemene verordening gegevensbescherming (AVG) verwerkt ten behoeve van statistisch onderzoek. Uw gegevens worden alleen verwerkt om op overkoepelend niveau uitspraken te doen. We rapporteren niet over gegevens die tot de persoon herleidbaar zijn. Door op 'verder' te klikken en te starten met de vragen, gaat u akkoord met ons [privacybeleid](#) en met het opslaan en analyseren van uw gegevens. Uw persoonsgegevens worden niet gedeeld met de gemeente Rotterdam of de scholen en na afronding van het onderzoek vernietigd.

Heeft u vragen over dit meldpunt? Neem dan contact op met de Gemeente Rotterdam mevr. S. Aârab via s.aarab1@rotterdam.nl.

Heeft u praktische vragen over het indienen van een melding via het meldpunt? Dan kunt u contact opnemen met Oberon via info@oberon.eu o.v.v. 'meldpunt onveiligheid leraren'.

Alvast bedankt voor uw medewerking. Samen werken we aan een veilige werkomgeving!

1. **Wat is de naam en het adres van de school waarop u werkzaam bent?** (*Verplicht te beantwoorden*)
 - a. Schoolnaam (open)
 - b. Adres van de school (open)
 - c. In welk gebied (stadskwartier) bevindt de school zich?
 - Charlois
 - IJsselmonde
 - Feijenoord
 - Delfshaven
 - Hillegersberg-Schiebroek
 - Hoek van Holland
 - Hoogvliet
 - Kralingen-Crooswijk
 - Noord
 - Overschie
 - Prins Alexander
 - Rotterdam Centrum
 - Rozenburg
 - Pernis
 - Weet ik niet
-
2. **In hoeverre voelt u zich onveilig in de omgeving van de school? Wanneer uw gevoelens van onveiligheid afhankelijk zijn van een tijdperiode of wisselend zijn, graag een schatting maken van hoe onveilig u zich gemiddeld genomen voelt.** (schaal van 0 – 10 met labels niet onveilig – extreem onveilig) (*verplicht te beantwoorden*)
 3. **Waar voelt u zich onveilig in de buurt van de school?** (*verplicht te beantwoorden*)
 - a. In de hele omgeving van de school.
 - b. Op een specifieke plek in de omgeving van de school.
 - i. Wat is het adres van deze specifieke plek? Indien onbekend graag zo nauwkeurig mogelijk de locatie noteren.
 4. **Wanneer voelt u zich onveilig in de buurt van de school? (meerdere antwoorden mogelijk)** (*verplicht te beantwoorden*)
 - a. Altijd, op ieder moment
 - b. 's Ochtends (bij het naar school gaan)
 - c. In de namiddag (bij het verlaten van school)
 - d. Op specifieke tijdstippen of dagen, namelijk: (open)
 - e. Anders, namelijk: (open)
-

5. Welke van onderstaande factoren hebben invloed op uw gevoel van onveiligheid in de omgeving van de school (meerdere antwoorden mogelijk)? (verplicht te beantwoorden)
- a. De omgeving van de school is onlangs in het nieuws geweest vanwege een incident.
 - b. De buurt van de school is vaak negatief in het nieuws (in meer algemene zin).
 - c. Ik voel mij niet verbonden met de buurt waar de school is gelegen.
 - d. De buurt van de school voelt ongezellig (bijvoorbeeld buurtbewoners begroeten elkaar niet, gaan niet prettig met elkaar om, ze doen weinig samen en helpen elkaar niet)
 - e. Er is weinig sociale controle in de buurt van de school (mensen spreken elkaar niet aan op ongewenst gedrag)
 - f. Er is veel overlast in de omgeving van de school.
 - i. Wat voor soort overlast ervaart u (meerdere antwoorden mogelijk)?
 - Vernieling van straatmeubilair
 - Bekladde muren of gebouwen
 - Te hard rijden
 - Parkeerproblemen (fout geparkeerde auto's of drukte)
 - Agressief gedrag in het verkeer
 - Dronken mensen op straat
 - Druggebruik of drughandel
 - Overlast door buurtbewoners
 - Mensen die op straat worden lastiggevallen
 - Rondhangende jongeren
 - Respectloos gedrag (zoals nafluiten, sissen)
 - Andere vormen van overlast, nl...
 - g. De fysieke omgeving van de school.
 - i. Welke aspecten uit de fysieke omgeving dragen bij aan uw gevoel van onveiligheid (meerdere antwoorden mogelijk)?
 - Weinig verlichting
 - Weinig overzichtelijkheid (bijv. dichte begroeiing, tunneltje)
 - Rommelig straatbeeld (bijv. zwerfafval)
 - Perken, plantsoenen en parken zijn niet goed onderhouden
 - h. De *politie* en/of *gemeente* doet voor mijn gevoel weinig om de veiligheid in de omgeving van de school te vergroten.
 - i. De *school* doet voor mijn gevoel weinig om de veiligheid in de omgeving van de school te vergroten.
 - j. Ik kan nergens terecht met mijn gevoelens van onveiligheid.
 - k. Ik of iemand die ik ken is betrokken geweest bij een incident in de school waardoor ik me in de omgeving van de school onveilig voel.
 - l. Ik of iemand die ik ken is slachtoffer geweest van een delict (bijvoorbeeld diefstal, geweld) in de omgeving van de school.
 - i. Wat voor soort delict betrof dit? (meerdere antwoorden mogelijk)?
 - Diefstal uit mijn auto
 - Fietsdiefstal
 - Woninginbraak of inbraak in de school
 - Zakkenrollerij of beroving
 - Geweld (aangevallen, mishandeld of bedreigd)

- Moedwillige vernieling of beschadiging (bijvoorbeeld krassen op een auto, lekgeprikte fietsbanden, vernielingen aan de buitenkant van de school)
 - Anders, namelijk (open)
6. **Zijn er nog andere factoren die bijdragen aan uw gevoel van onveiligheid in de omgeving van de school?** Open *(niet verplicht te beantwoorden)*
-

7. **Neemt u maatregelen om u veiliger te voelen in de omgeving van de school?** Denk hierbij aan: alternatieve route van of naar school, eerder of later arriveren of vertrekken, samen reizen, etc. *(verplicht te beantwoorden)*

- a. Ja
- i. Wat voor soort maatregelen neemt u (meerdere antwoorden mogelijk)?
- Alternatieve route van of naar school
 - Eerder of later arriveren of vertrekken
 - Samen reizen
 - Anders, namelijk: ...
- b. Nee

8. **Overweegt u vanwege het onveilige gevoel wel eens om elders te gaan werken?** *(verplicht te beantwoorden)*
- a. Nooit
- b. Zelden
- c. Soms
- d. Vaak
- e. Heel vaak
-

9. **Welke van onderstaande factoren zorgen ervoor dat u zich op bepaalde momenten wel veilig voelt in de omgeving (meerdere antwoorden mogelijk)?** *(verplicht te beantwoorden)*

- a. In de media of op social media wordt veel positief over deze plek geschreven.
- b. Ik voel mij verbonden met de wijk waar de school is gelegen.
- c. De buurt van de school voelt als een gezellig buurt (buurtbewoners begroeten elkaar, gaan prettig met elkaar om, doen veel samen en helpen elkaar)
- d. Er is sociale controle in de buurt van de school (mensen spreken elkaar aan op ongewenst gedrag)
- e. De fysieke omgeving van de school.
- i. Welke aspecten uit de fysieke omgeving dragen bij aan uw gevoel van veiligheid?
- Veel verlichting
 - Veel overzichtelijkheid
 - Net straatbeeld
 - Perken, plantsoenen en parken zijn goed onderhouden
- f. De *politie* en/of *gemeente* doet voor mijn gevoel veel om de veiligheid in de omgeving van de school te vergroten.

- g. De *school* doet voor mijn gevoel veel om de veiligheid in de omgeving van de school te vergroten.
 - h. Ik kan ergens terecht met mijn gevoelens van onveiligheid.
 - i. Anders, namelijk: ...
 - j. geen van bovenstaande factoren
-

10. **Welke ideeën heeft u om de veiligheid in de buurt van de school of op de eerder beschreven specifieke plek veiliger te maken? Noteer hieronder uw suggesties (open vraag) (niet verplicht te beantwoorden)**

11. **Heeft u nog overige opmerkingen over de veiligheid in de omgeving van uw school die nog niet aan bod zijn gekomen in deze vragenlijst, maar volgens u wel relevant zijn om te vermelden? (open) (niet verplicht te beantwoorden)**

12. **Op basis van de uitkomsten van dit onderzoek willen we mogelijk met een aantal mensen in gesprek om verdiepende en verhelderende vragen te stellen. Bent u bereid hieraan mee te werken? Laat dan uw gegevens achter. Uw contactgegevens worden uitsluitend gebruikt door de onderzoekers om u te benaderen voor vervolgonderzoek later dit schooljaar. Uw contactgegevens worden dus niet gedeeld met de gemeente Rotterdam en worden na afronding van het onderzoek vernietigd. (niet verplicht te beantwoorden)**

- a. Naam: (optioneel)
- b. Email: (optioneel)
- c. Telefoonnummer: (optioneel)

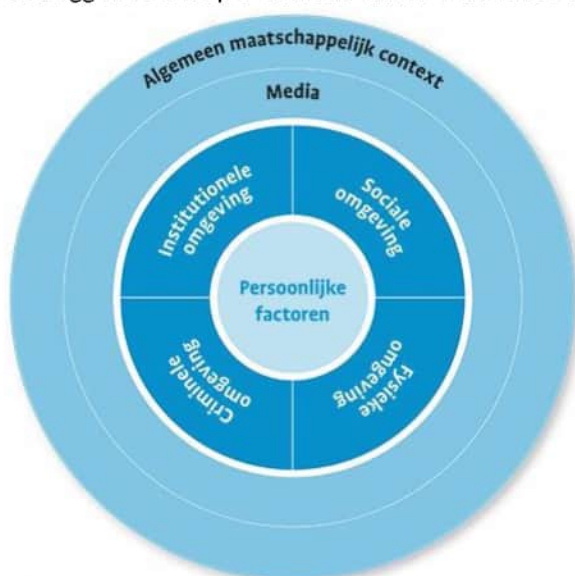
Vergeet niet op verzenden te klikken om uw melding in te sturen!

Hartelijk dank voor uw melding!

Bijlage 2 Analyse kader

Analysekader voor factoren die van invloed zijn op veiligheidsbeleving

Het gaat in dit onderzoek om subjectieve veiligheid d.w.z. de manier waarop de leraren veiligheid ervaren. De factoren die van invloed zijn op de veiligheidsbeleving liggen op drie niveaus: persoonlijk, situationeel en algemeen maatschappelijk (zie figuur). Let wel: persoonlijke factoren hebben een groot effect op de veiligheidsbeleving maar zijn vanuit het beleid maar beperkt te beïnvloeden. Hetzelfde geldt voor algemeen maatschappelijke factoren. Zij zijn echter wel van belang voor het duiden van de veiligheidsbeleving. Aanknopingspunten voor beleid liggen vooral op het niveau van de situationele factoren.

Persoonlijke factoren bepalen voor een groot deel verschillen in veiligheidsbeleving. Zo hangen o.a. leeftijd, geslacht, etniciteit, seksuele geaardheid, opleidingsniveau, geestelijke en lichamelijke gezondheid, ervaren kwetsbaarheid, levensstijl (inclusief mediaconsumptie) en levenshouding samen met veiligheidsbeleving. De meeste persoonlijke factoren zijn niet via beleid te beïnvloeden.

Daarnaast heeft de bevolkingssamenstelling en de sociale kwaliteit in een buurt (de **sociale omgeving**) sterke invloed op de veiligheidsbeleving. In buurten waarin verschillende etnische achtergronden leven, is veiligheidsbeleving meestal lager dan in buurt met homogene etnische achtergronden. Bij leraren kan ook nog een rol spelen of zij zelf in de buurt van de school wonen of niet.

Voor de veiligheidsbeleving is het van belang dat de **fysieke omgeving** overzichtelijk, beheersbaar, voorspelbaar en aantrekkelijk is. Het gaat vooral om de mate waarin de omgeving uitstraalt dat er sprake is van sociale orde en dat er zorg is voor de omgeving.

Voornamelijk delicten of vormen van overlast waarbij mensen de indruk krijgen dat de sociale, morele of fysieke orde in hun omgeving in gevaar is zijn van belang voor de veiligheidsbeleving (**criminele omgeving**). Het handelen van institutionele partijen kan van invloed zijn op de veiligheidsbeleving (**institutionele omgeving**). Dit zijn organisaties en professionals die in een bepaalde situatie een verantwoordelijkheid hebben voor de veiligheid, waaronder politie, gemeente, woningbouwcorporaties en welzijnsinstellingen, maar ook het management van een school of bedrijf.

Er is al vaak een verband tussen **mediaberichtgeving** (dan wel mediaconsumptie) en veiligheidsbeleving aangetoond. Zorgen over criminaliteit en veiligheid weerspiegelen ook diepere zorgen over waar het met de samenleving heengaat. Deze zorgen komen naar boven bij vragen over sociale veiligheid, maar hebben ook betrekking op een veel dieper, meer existentieel gevoel van (on)veiligheid. Voorbeelden van deze **algemeen maatschappelijke context** zijn het harder worden van de maatschappij, de toenemende individualisering, de steeds snellere ontwikkelingen en hogere eisen, de afnemende zekerheden of het ontstaan van de zogenoemde risicosamenleving.

Bijlage 3 Interviewleidraad veiligheidsgevoelens in de omgeving van de school

Introductie

Het doel van dit interview is om dieper in te gaan op de melding die u heeft gedaan op het meldpunt. Met de interviews willen we meer duiding geven aan de meldingen en welke oplossingen leraren zien om de veiligheid in de omgeving van hun school te verbeteren. De uitkomsten van het onderzoek worden door de gemeente gebruikt om indien nodig plannen te maken voor de verbetering van de veiligheid in de omgeving van scholen.

[Nog even herhalen voor respondent]

Zoals ook op het meldpunt vermeld rapporteren we niet over gegevens die tot de persoon herleidbaar zijn. Ook zijn de gegevens niet terug te leiden naar een bepaalde school(locatie). Het verslag van het interview wordt anoniem verwerkt. Mogelijk nemen we een citaat op in de rapportage uit het interview. Ook citaten zijn niet naar personen te herleiden. Uw persoonsgegevens worden niet gedeeld met de gemeente of scholen en na afronding van het onderzoek vernietigd.

Heeft u nog vragen over het doel van het onderzoek en over hoe we met uw persoonlijke gegevens omgaan?

Gaat u akkoord met medewerking aan het onderzoek en de verwerking van uw gegevens zoals beschreven in de mail?

[akkoord vastleggen in verslag]

Vragen met [] zijn doorvragen voor de interviewer. Deze worden niet van tevoren aan de respondent gestuurd.

- 1. Kunt u kort iets vertellen over uzelf**
[uit de vragenlijst weten we op welke school respondent werkt. Hoelang werkt u al op //naam school//, woont u in de wijk/buurt van de school, hoe reist u naar de school, heeft u ook op andere scholen in Rotterdam of elders in Nederland gewerkt?]
- 2. Wat was voor u de reden om een melding te doen op het meldpunt?**
[waarom heeft u melding gemaakt?]
[was er een directe aanleiding?]
[hoe is het meldpunt onder uw aandacht gebracht?]
[voor respondenten die zich niet onveilig voelen maar toch melding hebben ingevuld: u voelt zichzelf niet onveilig: wat is de reden dat u een melding hebt gedaan?]
- 3. U heeft in het meldpunt aangeven dat u zich onveilig voelt in de omgeving van de school. Kunt u nog meer toelichten waar en wanneer u zich onveilig voelt in de omgeving van de school? Waar en wanneer voelt u zich onveilig in de omgeving van de school?**
[interview: neem de antwoorden van de respondent erbij en vraag door op die antwoorden, doel is meer context en uitgebreide beschrijving, vraag door op in de hele omgeving van de school of op specifieke plekken]
[op bepaalde tijdstippen?]
- 4. Wat zorgt ervoor dat u zich onveilig voelt?**

[Voor de interviewer: doorvragen op de antwoorden in de vragenlijst. Als respondent andere zaken noemt dan in de vragenlijst geef dan aan in de vragenlijst heeft u aangegeven dat ... kunt u hier iets meer over zeggen?]

5. **Overweegt u vanwege het onveilige gevoel wel eens om elders te gaan werken?**
[als respondent in de vragenlijst heeft aangegeven of in het gesprek aangeeft dat hij/zij overweegt om elders te gaan werken: wat kan er gedaan worden om u een veiliger gevoel te geven zodat u in de huidige school blijft werken?]
[als de respondent niet overweegt elders te gaan werken: wat zijn redenen waarom u niet overweegt om elders te gaan werken? Welke maatregelen vanuit de school of de buurt zorgen ervoor dat u dit niet overweegt?]
6. **Praat u wel eens met collega's over uw gevoelens van onveiligheid? Hebben zij dezelfde gevoelens?**
[waarover praat u met collega's]
[kent u collega's die elders zijn gaan werken vanwege onveiligheidsgevoelens?]
[kunt u binnen de school open praten over de gevoelens van onveiligheid?]
7. **Kunt u de maatregelen die u zelf neemt om u veiliger te voelen in de omgeving van de school verder toelichten?**
8. **Welke maatregelen worden door de school, de gemeente of anderen genomen om de veiligheid rondom de school te verbeteren? Wat vindt u van die maatregelen?**
9. **Kunt u de die ideeën in het meldpunt heeft genoemd om de veiligheid in de omgeving van de school te verbeteren verder toelichten? Ziet u nog andere mogelijkheden om de veiligheid in de omgeving van de school te verbeteren?**
[wie is verantwoordelijk om de veiligheid in de omgeving van de school te verbeteren?]
[wat kan de school daar in doen? Wat de gemeente? Wat de buurt?]
[hoe kunnen leerkrachten/de school betrokken worden bij het verbeteren van de veiligheid van de omgeving van de school?]

Dank voor uw medewerking.

Oberon

Postbus 1423, 3500 BK Utrecht

t 030 230 60 90

info@oberon.eu | www.oberon.eu

Utrecht, 5 juli 2023

In opdracht van gemeente Rotterdam

